ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

2026

ՀՈՒՆԻՍ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՍՏ 3

Խմբի համարը

Նստարանի համարը

Հարգելի՛ դիմորդ

Խորհուրդ ենք տալիս առաջադրանքները կատարել ըստ հերթականության: Ուշադիր կարդացե՛ք յուրաքանչյուր առաջադրանք և պատասխանների առաջարկվող տարբերակները: Եթե Ձեզ չի հաջողվում որևէ առաջադրանքի անմիջապես պատասխանել, ժամանակը խնայելու նպատակով կարող եք այն բաց թողնել և դրան անդրադառնալ ավելի ուշ:

Ձեր առջև դրված թեստ-գրքույկի էջերի դատարկ մասերը ազատորեն կարող եք օգտագործել սևագրության համար: ***Թեստ-գրքույկը չի ստուգվում: Ստուգվում է միայն պատասխանների ձևաթուղթը:***

Առաջադրանքները կատարելուց հետո չմոռանաք պատասխանները ուշադիր և խնամքով նշել պատասխանների ձևաթղթում: Պատասխանների ձևաթղթի ճիշտ լրացումից է կախված Ձեր քննական միավորը:

Մաղթում ենք հաջողություն:

Ա ՄԱԿԱՐԴԱԿ

1 **Ալեքսանդրապոլում ե՞րբ է տեղի ունեցել հակացարական ցույցը՝ ի պաշտպանություն Հայ առաքելական եկեղեցու իրավունքների։**

1) 1903 թ. օգոստոսի 1–ին
2) 1904 թ. հոկտեմբերի 17–ին
3) 1903 թ. հունիսի 30–ին
4) 1903 թ. հուլիսի 29–ին

2 **Ազգային միացյալ կուսակցության հիմնադիրները ո՞ր թվականին են դատապարտվել ազատազրկման։**

1) 1969 թ.
2) 1970 թ.
3) 1968 թ.
4) 1974 թ.

3 **Վանի աշխարհակալությունը ո՞ր թվականների նվաճումների արդյունքում է ստեղծվել։**

1) Ք. ա. 781–776 թթ.
2) Ք. ա. 790–786 թթ.
3) Ք. ա. 785–781 թթ.
4) Ք. ա. 795–791 թթ.

4 **Ո՞ր տարեթիվն է համարվում Հայոց փոքր թվականի սկիզբը։**

1) 551 թ.
2) 554 թ.
3) 1084 թ.
4) 552 թ.

5 **Ե՞րբ են Երևանի խանի զինված ուժերը ներխուժել Շիրակ և Փամբակ։**

1) 1827 թ. օգոստոսին
2) 1826 թ. հուլիսին
3) 1826 թ. սեպտեմբերին
4) 1826 թ. օգոստոսին

6 **Ե՞րբ է անցկացվել բարեփոխված ԽՍՀՄ–ի պահպանման վերաբերյալ հանրաքվեն։**

1) 1991 թ. մայիսի 25–ին
2) 1990 թ. մարտի 27–ին
3) 1990 թ. օգոստոսի 20–ին
4) 1991 թ. մարտի 17–ին

7 Հռոմեացի եռապետ Անտոնիոսը 60–հազարանոց զորքով ե՞րբ է արշավել Հայաստան:

1) Ք. ա. 36 թ.
2) Ք. ա. 34 թ.
3) Ք. ա. 35 թ.
4) Ք. ա. 33 թ.

8 Խաչակիրների երկու բանակները ե՞րբ են մտել Կիլիկիա և սկսել նրա Դաշտային մասի քաղաքները նվաճել:

1) 1099 թ.
2) 1096 թ.
3) 1097 թ.
4) 1098 թ.

9 Որքա՞ն է եղել հայ մարտիկների թիվը Զեյթունի 1862 թ. ապստամբության ժամանակ:

1) 5500
2) 4500
3) 6000
4) 5000

10 Մարդասիրական օգնության համար 1922 թ. մայիսի 10-ին ո՞ւմ է շնորհակալական նամակ ուղղել Ալեքսանդր Մյասնիկյանը:

1) Վ. Վիլսոնին
2) Վ. Լենինին
3) Լ. Ջորջին
4) Ու. Հարդինգին

11 Թվարկվածներից ո՞վ է հավաստիացնում, թե Արտաշատի տեղանքն ընտրել է հռչակավոր զորավար Հաննիբալը:

1) Պլուտարքոսը
2) Ստրաբոնը
3) Պոլիբիոսը
4) Ապպիանոսը

12 VII դ. սկզբին ո՞վ էր գլխավորում Սասանյան Պարսկաստանի դեմ հայ ժողովրդի մղած պայքարը Տարոնում:

1) Վահան իշխանը
2) Մժեժ Գնունին
3) Դավիթ Սահառունի իշխանը
4) Վարազտիրոց Բագրատունին

13 **Որքա՞ն հայկական եկեղեցի և վանք է ավերվել կամ կողոպտվել Մեծ եղեռնի ժամանակ:**

1) 1925
2) 2350
3) 3050
4) 2750

14 **Թվարկվածներից ո՞րը Ալեքսանդր Թամանյանի նախագծով չի կառուցվել:**

1) Ծիծեռնակաբերդի Մեծ եղեռնի զոհերի հուշահամալիրը
2) Երևանի առաջին հէկը
3) հանրային գրադարանի շենքը
4) Խորհրդային Հայաստանի կառավարության տունը

15 **Վանի թագավորության բանակում ո՞ւմ օրոք է առանձնացվել «արքայական գունդը»:**

1) Իշպուինիի
2) Արգիշտի I–ի
3) Ռուսա I–ի
4) Մենուայի

16 **Արշակ II–ն ու Կոստանդիոս II–ը ո՞ր քաղաքում են հանդիպել և ամրապնդել հայ–հռոմեական դաշինքը:**

1) Մծբինում
2) Կոստանդնուպոլսում
3) Մաժակում
4) Անտիոքում

17 **Ե՞րբ է ընդունվել այն կոչը, որից մի հատված ներկայացված է ստորև:**

«Ժողովուրդը ոտքի է կանգնել և իր հազարավոր զավակներին մղում է ռազմի դաշտ. . . . Վերջին պատերազմական և քաղաքական անցքերը որոշ լքում, ոգու անկում էին առաջացրել: Այսօր այդ հիվանդությունը բուժվում է, հին խիզախությունը վերածնվում է, և այդ փրկության միակ իրական ելքն է մեր դժվարին պայմաններում և ժամանակներում. . . . »:

1) 1920 թ. սեպտեմբերի 23–ին
2) 1918 թ. մայիսի 25–ին
3) 1920 թ. հոկտեմբերի 30–ին
4) 1918 թ. մայիսի 30–ին

18 **Ե՞րբ է ասվել հետևյալ խոսքը։**

Խոսելով «Թուրքիայի կողմից զավթված հայկական մարզերի» մասին՝ նա ասել է. «Մենք հաստատակամորեն կձգտենք մեր առաջադրած հարցի դրական լուծմանը, որը կենսական նշանակություն ունի ամբողջ հայ ժողովրդի հետագա զարգացման համար»։

1) 1945 թ. հուլիսի 23–ին
2) 1988 թ. ապրիլի 24–ին
3) 1946 թ. փետրվարի 1–ին
4) 1965 թ. ապրիլի 24–ին

19 **Ընտրե՛ք տերմինների կամ հասկացությունների բոլոր ճիշտ բացատրությունները ներկայացնող տարբերակը։**

ա. Ռուսաստանի, Բելառուսի և Ղազախստանի կողմից 2014 թ. մայիսին հիմնադրված կառույցը կոչվում է Եվրասիական տնտեսական միություն։
բ. Հայ–ռուսական պայմանագրի նախագիծը Բաքվում 1920 թ. նոյեմբերի 4–ին քննարկած մարմինը կոչվում էր Ադրբեջանի Ռազմահեղափոխական կոմիտե։
գ. Հայ տրոցկիստների առաջին ելույթը հրապարակվել է «Երեքի դեկլարացիա» անունով։
դ. Գյուղի կոլեկտիվացման ընթացքում իրենց աշխատանքի շնորհիվ կայուն տնտեսություն ստեղծած խավը հայտնի էր կուլակ անվանումով։
ե. Նոր Սահմանադրության նախագծի մշակման նպատակով 1991 թ. նոյեմբերի 15–ին ստեղծված մարմինը կոչվում էր ՀՀ Գերագույն խորհրդի սահմանադրական հանձնաժողով։

1) բ, գ, ե
2) ա, գ
3) բ, դ
4) ա, դ, ե

20 **Ընտրե՛ք տերմինների կամ հասկացությունների բոլոր սխալ բացատրությունները ներկայացնող տարբերակը:**

ա. Պատերազմի ժամանակ քաղաքացիներից և գյուղացիներից հավաքագրված զորքը կոչվում էր աշխարհազոր:
բ. Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումից հետո Տուրուբերանում բյուզանդացիների կազմավորած նահանգը հայտնի է Մասն Մեծ Հայոց անունով:
գ. Ժառանգաբար հորից որդուն անցնող խոշոր մասնավոր հողերը կոչվում էին հայրենիք:
դ. Մեծ Հայքի համար կարևորագույն հարցերը քննարկելու նպատակով մինչև VI դարի երկրորդ կեսը հրավիրվող համաժողովրդական ժողովը կոչվում էր աշխարհաժողով:
ե. Մեծ Հայքի թագավորության սահմանակալ նահանգների տերերը կոչվում էին բդեշխներ:
զ. Թագավորական ոստանի պաշտպանությունն իրականացնող, արքունիքին կից հատուկ հեծյալ ջոկատներից կազմված զորամասը կոչվում էր մաղխազական այրուձի:

1) ա, բ, ե
2) բ, գ, ե
3) ա, դ, զ
4) բ, դ, զ

21 **Ընտրե՛ք պատմական իրադարձությունների բոլոր իրական պատճառահետևանքային կապերը ներկայացնող տարբերակը:**

ա. 1920 թ. թուրք–հայկական պատերազմում Էրզրումի անկման պատճառը հայ զինվորների բարոյահոգեբանական ու մարտական պատրաստվածության թուլությունն էր:
բ. Հայհեղկոմի 1921 թ. ապրիլի 24-ի դեկրետով Փետրվարյան ապստամբության բոլոր մասնակիցներին, այդ թվում՝ ղեկավարներին, համաներում շնորհվեց:
գ. Հայ–ռուսական հարաբերությունների կտրուկ սրումը ստիպեց ՌՍԴԽՀ և ՀՀ ներկայացուցիչներին 1920 թ. օգոստոսի սկզբին Թիֆլիսում վերսկսել բանակցությունները:
դ. Բաքվի Հայոց ազգային խորհուրդը, կատարելով Բաթումի հայ-թուրքական պայմանագրի պահանջը, լուծարեց Բաքվում գտնվող հայկական զորամասերը:
ե. Ըստ 1920 թ. նոյեմբերի 13–ին Թիֆլիսում ստորագրված հայ–վրացական համաձայնագրի՝ ժամանակավորապես Լոռու չեզոք գոտի մտցվեցին վրացական զորքեր:
զ. 1921 թ. Փարիզում կնքված ֆրանս-թուրքական պայմանագրի արդյունքում հայաթափված Կիլիկիան հանձնվեց Թուրքիային:

1) բ, դ, ե
2) գ, դ, զ
3) բ, գ, ե
4) ա, դ, զ

22 **Ընտրե՛ք պատմական իրադարձությունների բոլոր սխալ պատճառահետևանքային կապերը ներկայացնող տարբերակը:**

ա. Զելայի ճակատամարտում Լուկուլլոսի պարտության հետևանքով վերականգնվեց հայկական գերիշխանությունը Եգիպտոսում:
բ. Մագնեսիայի ճակատամարտում պարթևների զորքի պարտությունը նպաստեց Առաջավոր Ասիայի քաղաքական քարտեզի փոփոխմանը:
գ. Ք. ա. 743-713 թթ. մղած պայքարի արդյունքում Ասորեստանը վերականգնեց իր դիրքերը՝ կրկին դառնալով Առաջավոր Ասիայի գերտերություններից մեկը:
դ. Ակցիումի ճակատամարտից հետո հայ–պարթևական միացյալ բանակը մտավ Հայաստան և հռոմեական լեգեոններին դուրս շպրտեց երկրից:
ե. Արտաշատում կնքված հայ-պոնտական պայմանագրով Հայաստանը գործողությունների ազատություն ստացավ արևելքում, հարավում և հյուսիսում:
զ. Արտաշես I–ի հողային բարեփոխումը նպաստեց ավատատիրական հողատիրության զարգացմանը Հին Հայաստանում:

1) ա, բ, զ
2) բ, գ, ե
3) բ, դ, զ
4) ա, գ, ե

23 **Հայոց կաթողիկոսների անունները դասավորե՛ք ըստ նրանց գահակալման ժամանակագրական հաջորդականության և գտե՛ք պատասխանի ճիշտ տարբերակը:**

ա. Մեսրոպ Արտազեցի
բ. Ստեփանոս Հռոմկլայեցի
գ. Կոստանդին Լամբրոնացի
դ. Պողոս Սսեցի
ե. Հովհաննես Սսեցի
զ. Կոստանդին Կեսարացի

1) ե, բ, գ, զ, ա, դ
2) բ, ե, զ, գ, ա, դ
3) ե, բ, զ, գ, ա, դ
4) բ, ե, գ, զ, դ, ա

24 **Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ տրված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել չորրորդը:**

ա. Տիգրան Երվանդյանի գլխավորությամբ Բաբելոնի գրավումը
բ. Երվանդունի Վահագնի գահակալման սկիզբը
գ. Աքեմենյան տերության բաժանումը 20 սատրապությունների
դ. Կամբիզի գահակալման սկիզբը
ե. Կյուրոս Կրտսերի ապստամբության սկիզբը
զ. Հայաստանի կողմից Աքեմենյանների գերիշխանության ճանաչումը

1) զ
2) դ
3) բ
4) գ

25 **Կատարե՛ք համապատասխանեցում և գտե՛ք պատասխանի ճիշտ տարբերակը։**

Թվաքանակ

1. 60 000
2. 15 000
3. 180 000
4. 40 000
5. 250 000

Փաստ

ա. ՀՍԽՀ-ում հողազուրկ գյուղացիների թիվը 1929 թ. դրությամբ
բ. Սպիտակի երկրաշարժի ժամանակ վիրավորված մարդկանց թիվը
գ. 1930-ական թթ. Հայաստանում բռնությունների ենթարկված մարդկանց թիվը
դ. Խորհրդային Հայաստանի կոլտնտեսություններում ընդգրկված գյուղացիական տնտեսությունների թիվը 1930–ական թթ. վերջին
ե. Լենինականի բնակչության թիվը Սպիտակի երկրաշարժի ժամանակ
զ. Հայկական ազգային դիվիզիաների կազմում Հայրենական մեծ պատերազմին մասնակցած հայ զինվորների թիվը

1) 1–դ, 2–բ, 3–զ, 4–ե, 5–ա
2) 1–զ, 2–գ, 3–դ, 4–ա, 5–ե
3) 1–զ, 2–բ, 3–դ, 4–ե, 5–ա
4) 1–զ, 2–գ, 3–բ, 4–ա, 5–ե

26 **Կատարե՛ք համապատասխանեցում և գտե՛ք պատասխանի ճիշտ տարբերակը։**

ա. Կլեոպատրա	1. Տրդատ Մեծի կինը
բ. Էրատո	2. Արշակ III-ի կինը
գ. Խոսրովիդուխտ	3. Արտաշեսյան արքայատոհմի վերջին թագուհի
դ. Աշխեն	4. Տիգրան Մեծի կինը
ե. Վարազդուխտ	5. Տրդատ Մեծի քույրը
	6. Արշակ II-ի կինը

1) ա–4, բ–3, գ–5, դ–1, ե–2
2) ա–6, բ–3, գ–5, դ–4, ե–2
3) ա–4, բ–3, գ–2, դ–1, ե–5
4) ա–6, բ–4, գ–3, դ–2, ե–5

27 **Ընտրե՛ք բոլոր սխալ պնդումները ներկայացնող տարբերակը:**

ա. Տարբեր վայրերում ձևավորված գաղտնի խմբակներն ու կազմակերպությունները հող նախապատրաստեցին հայ ազգային կուսակցությունների ձևավորման համար:
բ. ՀՍՌԿ հայացքներում առանձնակի տեղ ուներ սոցիալիզմի գաղափարը, որին հասնելու միջոցը նրանք համարում էին գյուղական համայնքը:
գ. Նորաստեղծ «Հայ հեղափոխականների դաշնակցություն» կուսակցության կորիզը Սիմոն Զավարյանի գլխավորած «Դրոշակ» խմբավորումն է եղել:
դ. «Սև խաչ» կազմակերպությանն աջակցում էր Վանի ռուսական փոխհյուպատոս, հայազգի Կոստանդին Կամսարականը:
ե. ՀՅԴ 1892 թ. տպագրված ծրագրի «Միջոցներ» բաժնում նախատեսվել էր ժողովրդի զինում, մարտական խմբերի ձևավորում, ապստամբական և ահաբեկչական գործողությունների իրականացում:
զ. Ժնևի համալսարանի մի խումբ արևելահայ ուսանողներ հիմնեցին երկրորդ հայ ազգային կուսակցությունը և, հետևելով ռուս հեղափոխական Ա. Գերցենի «Կոլոկոլ» թերթի օրինակին, իրենց պաշտոնաթերթը կոչեցին «Հնչակ»:

1) գ, դ, զ
2) բ, գ, զ
3) ա, դ, ե
4) բ, գ, ե

28 **Հայաստանի առաջին հանրապետությունում ե՞րբ է ընդունվել դատական հիմնարկությունների մասին օրենքը:**

1) 1919 թ. հունվարի 31-ին
2) 1918 թ. սեպտեմբերի 18-ին
3) 1919 թ. սեպտեմբերի 2-ին
4) 1918 թ. դեկտեմբերի 6-ին

29 **Նիկոլայ II-ը ե՞րբ է պաշտոնապես պատերազմ հայտարարել Օսմանյան կայսրությանը:**

1) 1914 թ. սեպտեմբերի 5–ին
2) 1914 թ. նոյեմբերի 1–ին
3) 1914 թ. հոկտեմբերի 21–ին
4) 1914 թ. օգոստոսի 30–ին

30 **Որքա՞ն հայ է զոհվել Կ. Պոլսում 1896 թ. օգոստոսի երկրորդ կեսին տեղի ունեցած ջարդերի ժամանակ:**

1) 18 000
2) 20 000
3) 8000
4) 10 000

31 **Հայ հոգևորականության ներկայացուցիչները ո՞ր կաթողիկոսին էին դիմել կաթողիկոսական աթոռը Սսից Էջմիածին փոխադրելու առաջարկով:**

1) Հովհաննես
2) Գրիգոր
3) Ստեփանոս
4) Կիրակոս

32 **Ո՞ր պատմիչն է մեջբերված խոսքի հեղինակը:**

«… Նա հավատարիմ պահապան էր արդարադատության և իր կենցաղավարության մեջ զուսպ էր, նաև չափավոր ու ողջամիտ էր, ինչպես լավագույնները՝ հույների և հռոմայեցիների մեջ»:

1) Ամմիանոսը
2) Ապպիանոսը
3) Տակիտոսը
4) Արիանոսը

33 **Ո՞ր մարմնի որոշումից է մեջբերված հատվածը:**

«Շարունակել բանակցությունները Հայաստանի կառավարության հետ և չստանձնել ռուսական զորքերի օգնությամբ անմիջապես խորհրդայնացնելու նախաձեռնությունը»:

1) Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումար
2) ՌԿ(բ)Կ կենտկոմի քաղբյուրո
3) ՌՍԴԽՀ արտաքին գործերի ժողկոմ
4) ՌԿ(բ)Կ կենտկոմի կովկասյան բյուրո

34 **Ո՞ր ապստամբության մասնակիցներն են ընդունել հետևյալ վճիռը:**

«Լավ ենք համարում մի անգամ մեռնել, քան թե ամեն օր եկեղեցու և քրիստոնեության արհամարհանքը և քակտումը տեսնել»:

1) 481–484 թթ.
2) 774–775 թթ.
3) 850–855 թթ.
4) 748–750 թթ.

35 **Ընտրե՛ք տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները։**

1. Երևանում 1924 թ. փետրվարին գումարված համաժողովը, որտեղ ՀՅԴ-ն հանդես եկավ Հայաստանում իր կազմակերպության վերացման մասին հայտարարությամբ, հայտնի է «ինքնավերացման համագումար» անունով։
2. ԽՍՀՄ–ում 1920–ական թվականների կեսերին հաստատված համակարգը հայտնի է ամբողջատիրական անունով։
3. Խորհրդային Հայաստանի Գերագույն խորհրդի արտահերթ նստաշրջանում 1989 թ. դեկտեմբերի 1–ին ընդունված համատեղ որոշումը հայտնի է «Հայկական ԽՍՀ-ի և Լեռնային Ղարաբաղի վերամիավորման մասին» անունով։
4. Երևանում վերակառուցման շրջանում տեղի ունեցած հանրահավաքների վայր Թատերական հրապարակն այժմ կոչվում է Անկախության հրապարակ։
5. ԼՂԻՄ մարզխորհրդի 1988 թ. փետրվարի 22–ին հրավիրված արտահերթ նստաշրջանի օրակարգում դրված հարցը վերնագրված էր՝ «Լեռնային Ղարաբաղի ինքնավար մարզի մարզային խորհրդի միջնորդությունը՝ մարզը Ադրբեջանական ԽՍՀ–ի կազմից հանելու և Հայկական ԽՍՀ–ի կազմի մեջ մտցնելու մասին»։
6. Արցախցիների ազատագրական պայքարը գլխավորող նոր մարմինը, որը ստեղծվեց 1989 թ. օգոստոսի 16-ին և որի որոշումները պարտադիր էին Լեռնային Ղարաբաղի ամբողջ տարածքում, կոչվում էր Ազգային խորհուրդ։

36 **Ընտրե՛ք տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները։**

1. Հայկազուն Երվանդյանների ստեղծած համահայկական երրորդ թագավորությունը նույնպես հինարևելյան տիպի բացարձակ միապետություն էր։
2. Ռուսա II-ի ջանքերով Կոմմագենեում հաստատված կիմերների անվամբ էլ այդ տարածքը միջնադարյան հայկական աղբյուրներում կոչվում է Գամիրք։
3. Փոքր Ասիայի արևելյան, Միջագետքի հյուսիսարևմտյան, Իրանական սարահարթի հյուսիսարևելյան շրջանները և Հայկական լեռնաշխարհն ընդգրկող տարածքը հայտնի է «հնդեվրոպական նախահայրենիք» անունով։
4. Արտաշես I արքային մեծարել են տիտղոսներով, որոնք հայտնի են «Բարեպաշտ», «Բարի», «Աշխարհակալ» անուններով, իսկ նա դեռ իր կենդանության օրոք աստվածացվել է։
5. Անտիոքոս II Երվանդունու թագը հայտնի է «Տիգրանյան» կամ «Հայկյան» անունով։
6. Հայոց ծագումնաբանության նոր տեսության համաձայն՝ Հայկ նահապետի հայրը Թորգոմ նահապետն էր. վերջինիս անունից էլ, ըստ Աստվածաշնչի, առաջացել է Թեգարամա երկրի անվանումը։

37 **Իրադարձությունների տրված արդյունքներից որո՞նք են ճիշտ։**

1. Գյուլիստանի պայմանագրով Ռուսաստանին անցան նաև Գանձակը, Ղարաբաղը, Շիրակը, Լոռին, Փամբակը, Շամշադինը։
2. Գեորգիևսկի դաշնագրով Վրաստանը բռնակցվեց Ռուսաստանին։
3. Սան Ստեֆանոյի պայմանագրի համաձայն՝ Ռուսաստանին անցան նաև Կաղզվանը, Օլթին, Էրզրումը, Բայազետը։
4. Բուխարեստի պայմանագրով Ռուսաստանը ձեռք բերեց Բեսարաբիան։
5. Թուրքմենչայի և Ադրիանուպոլսի պայմանագրերի արդյունքում մոտ 110 հազար հայեր վերաբնակվեցին Արևելյան Հայաստանի՝ Ռուսաստանին միացված տարածքներում։
6. Արևելյան պատերազմի արդյունք էր Կարսի մարզի ձևավորումը։

38 **Թվարկվածներից որո՞նք են պատմական իրադարձությունների իրական պատճառահետևանքային կապեր։**

1. Արիստակես կաթողիկոսը հանդիմանեց բազմաթիվ անօրեն գործողություններով հայտնի Աղձնիքի վերակացու Արքեղայոսին, ինչի պատճառով նենգորեն սպանվեց։
2. Վասակ Մամիկոնյանը 60-հազարանոց զորքով պարսից զորքի նկատմամբ տարած հաղթանակի շնորհիվ ազատեց հայոց թագավորների ոսկորները գերեվարությունից և դրանք վերաթաղեց Արձնի գյուղում։
3. Սահակ Պարթևի ջանքերի շնորհիվ Վռամ IV արքան համաձայնվեց, որ Կամսարականները և Ամատունիները նորից տեր դառնան պարսից արքունիքի կողմից բռնազավթված իրենց տոհմական տիրույթներին։
4. Արշակավանի կառուցումը առաջացրեց այն նախարարների հավանությունը, որոնց կալվածքներից փախած ավանդառուները, պարտապանները, շինականներն ու ծառաները ազատորեն բնակություն էին հաստատում այդ քաղաքում։
5. Տրդատ Մեծը Հայ եկեղեցուն տնտեսապես ապահովելու նպատակով գյուղական եկեղեցիների քահանաներին բոլոր ագարակ տեղերում տվել է չորսական, իսկ ավաններում յոթական ծխի հողաբաժին։
6. Պապի վարած անկախ քաղաքականության արդյունքում Հայաստանից վտարվեցին բյուզանդական զորքերը։

39 **Տրված պնդումներից որո՞նք են սխալ։**

1. Անանիա Շիրակացու կազմած թվաբանության դասագիրքը աշխարհում հնագույնների շարքին է պատկանում։
2. Մովսես Կաղանկատվացին իր «Համառօտ պատմութիւն Աղուանից» երկում մանրամասն տեղեկություններ է հաղորդում արաբական նվաճումների մասին։
3. Դավիթ Անհաղթը կատարել է գիտությունների դասակարգում՝ ըստ բնագիտության, թվաբանության և աստվածաբանության։
4. Պատմահոր «Պատմութիւն Հայոց» աշխատության երրորդ գիրքը վերնագրված է «Ողբ». այդ գրքի պատմական դեմքերն են IV-V դարերի ազգային գործիչները։
5. Պահպանված հայկական առաջին մանրանկարները (VI–VII դդ.) չորսն են, դրանք ներմուծված են «Էջմիածնի Ավետարանի» (989 թ.) ձեռագրի վերջում։
6. IV դարում իմաստասիրությամբ զբաղվել է նշանավոր ճարտասան և մանկավարժ Պարույր Հայկազնը։

40 **Ընտրե՛ք ճիշտ պնդումները։**

1. Շապուհ II Երկարակյացի որդի Որմիզդ-Արտաշիրը 26 տարի կառավարել է Հայաստանում։
2. Հայաստանի տարածքում Ք. ա. 830–ական թթ. ձևավորվել էին մի քանի համադաշնություններ, որոնցից Նաիրիի շուրջ կազմվածը ամենամեծն էր։
3. Հայկական լեռնաշխարհում Ք. ա. XXIII-XXII դարերում գոյություն է ունեցել 17 երկրներից կազմված դաշինք։
4. Բակուր Արշակունի արքային հռոմեացիները 164 թ. գահընկեց արեցին և տարան Հռոմ։
5. Արամեական այբուբենը, ինչպես և պահլավականն ու ասորականը, կազմված էր 22 տառից։

41 **Ո՞ր իրադարձությունն է խախտում տրված շարքի ժամանակագրական ճիշտ հաջորդականությունը։**

1. Կ. Պոլիսը գրավելու նպատակով անգլո-ֆրանսիական ռազմական ուժերի իրականացրած Դարդանելի գործողության սկիզբը
2. Դիլմանի ճակատամարտը
3. Խեչոյի և իր հեծյալների մուտքը Վան
4. Դրոյի կամավորական ջոկատի մուտքը Շատախի կենտրոն Թաղ
5. Արամ Մանուկյանի նշանակվելը Վանի նահանգապետ
6. երիտթուրքերի կառավարությանը պատասխանատվության կանչելու մասին Մեծ Բրիտանիայի, Ռուսաստանի և Ֆրանսիայի հանդես գալը համատեղ հայտարարությամբ

42 **Իրադարձությունները դասավորե՛ք ժամանակագրական հաջորդականությամբ:**

1. ԽՍՀՄ կառավարության կողմից 1925 թ. խորհրդա–թուրքական բարեկամության և չեզոքության պայմանագիրը դենոնսացիայի ենթարկելը
2. Լազր Չափչախյանին ԽՍՀՄ հերոսի կոչում շնորհելը
3. Համո Օհանջանյանի դիմելը Ստալինին, Թրումանին և Չերչիլին՝ հայ ժողովրդին հուզող հարցը լուծելու խնդրանքով
4. գնդապետ Սիմոն Զաքյանի զոհվելը
5. 409–րդ հրաձգային դիվիզիայի կազմացրումը

43 **Հեղինակի անունը համապատասխանեցրե՛ք իր ստեղծագործության անվանը:**

Ա. «Կոմիտասի վերջին գիշերը»
Բ. «Շամիրամն Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ»
Գ. «Նավերի բեռնումը»
Դ. «Գրիգոր Լուսավորչի տեսիլքը»
Ե. «Դեպի Արագած տանող ճանապարհը»

1. Եղիշե Թադևոսյան
2. Վարդգես Սուրենյանց
3. Երվանդ Ոսկան
4. Գևորգ Բաշինջաղյան
5. Սարգիս Մուրադյան
6. Հովհաննես Այվազովսկի

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե

44 **Կատարե՛ք համապատասխանեցում:**

Ա. Նկան ամրոցում նրա գլխավորությամբ հայերի ամրանալը և հերոսաբար դիմադրելը արաբներին
Բ. Խոսրով II-ի գումարած Տիզբոնի ժողովին մասնակցելը
Գ. Բուղայի 15 000-անոց զորքի դեմ իր 900 ռազմիկներով կռվելը
Դ. Կոստաս կայսեր կողմից հայոց իշխան ճանաչվելը
Ե. Տարոն ներխուժած արաբական ջոկատին ջախջախելը և ամրանալը Արտագերս ամրոցում

1. Արտավազդ Մամիկոնյան
2. Համազասպ Մամիկոնյան
3. Սմբատ Բագրատունի
4. Գուրգեն Արծրունի
5. Մուշեղ Մամիկոնյան
6. Աշոտ Արծրունի

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե

45 **Տրված վեց պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրե՛ք «Ճիշտ է», «Սխալ է», «Չգիտեմ» պատասխաններից որևէ մեկը:**

1. Հայ ազգային կոնգրեսը ձևավորվել է 2008 թ. օգոստոսին հանրապետության ընդդիմադիր դաշտի մի խումբ կուսակցությունների և հասարակական կազմակերպությունների միավորման արդյունքում:
2. 1990 թ. մայիսի 20-ին տեղի ունեցած ժողովրդավարական և այլընտրանքային ընտրություններով ձևավորվեց Հայաստանի բազմակուսակցական բարձրագույն օրենսդիր մարմինը, որը երեք տարի անց վերանվանվեց Ազգային ժողով:
3. Հայաստանի ՆԳՄ (ՆԳՆ) կառույցում 1990 թ. սեպտեմբերին ստեղծվել է Հատուկ գունդ, որը հանրապետության տարբեր շրջաններում ուներ կազմավորված 26 վաշտ:
4. ՀՀԿ–ն, ՀՅԴ–ն ու ԲՀԿ-ն 2003 թ. մայիսի 25–ին կայացած Ազգային ժողովի ընտրություններից հետո կազմել են քաղաքական կոալիցիա և համատեղ ձևավորել կառավարություն, վարչապետ է նշանակվել Անդրանիկ Մարգարյանը:
5. 2015 թ. ապրիլի 24–ին ընդունվել է համազգային նշանակության մի փաստաթուղթ՝ «Հայոց ցեղասպանության 100–րդ տարելիցի համահայկական հռչակագիրը»:
6. 1999 թ. մայիսի 30-ի խորհրդարանական ընտրությունների նախընտրական շրջանում ձևավորվել էր «Միասնություն» դաշինքը, որի մեջ էին մտնում Հայաստանի հանրապետական կուսակցությունը, Հայաստանի ժողովրդական կուսակցությունը և Երկրապահ-կամավորականների միությունը:

Բ ՄԱԿԱՐԴԱԿ

46 **Գտե՛ք տերմինների կամ հասկացությունների բոլոր սխալ բացատրությունները ներկայացնող տարբերակը։**

ա. Հայկական հարցի լուծմանը նպաստելու համար Թիֆլիսում 1912 թ. հոկտեմբերին ստեղծված մարմինը կոչվում էր Ազգային պատվիրակություն։
բ. Հակահամիդյան շարժման մեջ ազդեցիկ դիրք ունեցող կազմակերպությունը, որը ստեղծվել էր 1889 թվականին, կոչվում էր «Միություն և առաջադիմություն»։
գ. Հայկական I–IV կամավորական ջոկատներից Վարդանի գլխավորությամբ ստեղծված միացյալ զորախումբը կոչվում էր Արարատյան գունդ։
դ. Քրդական հակակառավարական ջոկատները հայտնի էին «չելլոներ» անունով։
ե. Մեծ Թուրան ստեղծելու պանթյուրքական ծրագիրը պետք է իրագործվեր երեք փուլով, որոնցից երկրորդը կոչվում էր օղուզական պետության ստեղծման փուլ։
զ. Սասունին օգնության հասած Թորգոմի ձիավոր խումբը կոչվում էր «Մրրիկ»։
է. Հովսեփ Արղությանի ղեկավարած մարմինը կոչվում էր Հայոց ազգային խորհրդի գործադիր կամ կարգադրիչ մարմին։

1) ա, գ, է
2) գ, ե, է
3) բ, ե, զ
4) ա, դ, ե

47 **Ընտրե՛ք տերմինների կամ հասկացությունների բոլոր ճիշտ բացատրությունները ներկայացնող տարբերակը։**

ա. Արմինիա վարչաքաղաքական միավորի կառավարիչը կոչվում էր ոստիկանապետ։
բ. Վաղ շրջանի քրիստոնեական պաշտամունքային շինությունները հայտնի են բազիլիկ տաճարներ անունով։
գ. Իկոնիայի սուլթանի անձնական գվարդիայում ծառայող գնված ստրուկներին կոչում էին մամլուքներ։
դ. Բագրատունիներին ենթակա առաջին թագավորությունը հայտնի է Վանանդի կամ Կարսի թագավորություն անունով։
ե. Զորահրամանատարներ նշանակված մելիքական տոհմի կրտսեր ներկայացուցիչները կոչվում էին բեկ, հազարապետ, յուզբաշի։
զ. Ազդեցիկ իշխանավորների և բարձր հոգևորականների պալատները կառուցվում էին քաղաքի այն թաղամասում, որը կոչվում էր շահաստան. այդտեղ էին կենտրոնացված նաև հարուստ վաճառականների շենքերը, շուկաները, հյուրանոցները և այլն։
է. Արդեն IX դարում վանական և տաճարային դպրոցների հիման վրա ձևավորվում էին նոր տիպի դպրոցներ, որոնք կոչվեցին վարդապետարաններ։

1) բ, գ, ե
2) գ, դ, զ
3) բ, ե, է
4) ա, զ, է

48 **Ընտրե՛ք բոլոր սխալ պատասխանները ներկայացնող տարբերակը:**

Որո՞նք էին Մայիսյան ապստամբության պարտության պատճառները:

ա. Բոլշևիկները Երևանում ապստամբություն չէին նախատեսել:
բ. Հաղթանակի համար երկրում չկային լուրջ նախադրյալներ:
գ. Ապստամբությունը կրում էր լայնածավալ և զանգվածային բնույթ, որի պատճառով բոլշևիկները չկարողացան այն ղեկավարել:
դ. Ապստամբության հաջողությունը ի սկզբանե կապվում էր ներքին գործոնների հետ:
ե. Կառավարությունն առանց զենքի դիմելու համոզեց ապստամբների Ալեքսանդրապոլի ղեկավարներին հանձնվել:
զ. Բոլշևիկները չկարողացան ինչպես հարկն է օգտագործել հասարակական բոլոր կազմակերպությունների աջակցությունը:
է. Ապստամբության կենտրոնի պարտությունը կանխորոշեց նրա անհաջողությունը:

1) բ, ե, զ
2) ա, դ, ե
3) բ, գ, է
4) գ, դ, զ

49 **Թվարկված պատմական իրադարձությունների պատճառներից կամ հետևանքներից որո՞նք են ճիշտ:**

ա. Խառանի ճակատամարտից հետո հայ–պարթևական ուժերը մտան Հայաստան և արդյունավետ պայքար մղեցին հռոմեացիների դեմ:
բ. Եռանդ կոչվող վայրում տեղի ունեցած ճակատամարտում հռոմեացիների պարտությունը նպաստեց Հայաստանի նկատմամբ Ներոն կայսեր դիրքորոշման փոփոխմանը:
գ. Հայոց արքա Վաղարշ I–ի որդեգրած ճիշտ քաղաքական դիրքորոշման արդյունքում Հայաստանից հեռացվեցին հռոմեական լեգեոնները:
դ. Ք. ա. 93 թ. սկսված հռոմեա–պարթևական բանակցությունների արդյունքում նրանց միջև ազդեցության ոլորտների բաժանման մասին համաձայնագիր կնքվեց:
ե. Խաբեության շնորհիվ Կարակալլա կայսրը Ասորիքում ձերբակալեց Մեծ Հայքի արքա Խոսրով I–ին:
զ. 226 թ. Սասանյանների իշխանության գալը թուլացրեց Արշակունիների դիրքերը Հայաստանում:
է. Օգոստոս կայսեր հեռագնա ծրագիրը նպատակ ուներ միավորելու Հայաստանը Աղվանքի հետ և ստեղծելու միացյալ ուժեղ պետություն ընդդեմ Պարթևստանի:
ը. Վրաց Փարսման թագավորը սպանեց իր որդի Հռադամիզդին, որպեսզի հռոմեացիներին ցույց տա իր հավատարմությունը:

1) բ, ե, զ, ը
2) ա, դ, զ, ը
3) բ, դ, ե, է
4) ա, գ, դ, ե

50 **Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել հինգերորդը:**

ա. Գում Գափուի ցույցը
բ. «Հայասեր–ազգասեր» խմբակի ձևավորումը
գ. «Խարիսխ» զինագործական արհեստանոցի հիմնադրումը Թավրիզում
դ. «Բարենպատակ ընկերության» գործունեության դադարեցումը
ե. Արաբոյի մտնելը ՀՅԴ շարքերը
զ. «Պաշտպան հայրենյաց» կազմակերպության անդամների դատավարությունը
է. Մարկոս Թաշճյանի զոհվելը
ը. Բարձր դռան հատուկ հրամանով «Հայոց պատմություն» առարկայի հանվելը հայկական դպրոցների ծրագրերից
թ. Սասունի հերոսամարտը՝ Մեծն Մուրադի ընդհանուր ղեկավարությամբ
ժ. «Հայրենասերների միության» գործունեության դադարեցումը

1) ժ
2) զ
3) բ
4) ա

51 **Թվարկված քաղաքներից ո՞րն է հիմնադրվել յոթերորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության:**

ա. Սամոսատ
բ. Մենուախինիլի
գ. Զարիշատ
դ. Էրեբունի
ե. Վաղարշապատ
զ. Արշամաշատ
է. Մծուրք
ը. Տիգրանակերտ
թ. Տուշպա
ժ. Բագարան

1) ժ
2) գ
3) ը
4) զ

52 **Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել վեցերորդը:**

ա. ԼՂՀ պաշտպանության պետական կոմիտեի ստեղծումը
բ. ԱՊՀ-ի ստեղծման մասին հայտարարելը Բելովեժյան արգելանոց-անտառում
գ. Ադրբեջանի Գերագույն խորհրդի կողմից անկախության վերականգնման մասին հռչակագրի ընդունումը
դ. ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի կողմից ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերի մասին հատուկ որոշման ընդունումը
ե. Անկախ հայկական պետության՝ ԼՂՀ-ի հռչակման մասին որոշման ընդունումը
զ. «Հարսանիք լեռներում» գործողության սկիզբը
է. Անկախության հանրաքվեի անցկացումը ԼՂՀ-ում
ը. Մոնթեի զոհվելը
թ. Լաչինի ազատագրումը հայկական ուժերի կողմից
ժ. ԼՂՀ պետական դրոշի հաստատումը

1) ժ
2) ա
3) զ
4) թ

53 **Պաշտոնները համապատասխանեցրե՛ք գործիչների անուններին և ընտրե՛ք պատասխանի ճիշտ տարբերակը:**

1. Թ. Նազարբեկյան
2. Հ. Քաջազնունի
3. Ն. Աղբալյան
4. Ա. Սահակյան
5. Դ. Կանայան
6. Գ. Պետրոսյան
7. Հ. Օհանջանյան
8. Զ. Զորյան

ա. Առաջին հանրապետության արդարադատության նախարար
բ. Ախալցխայի քաղաքապետ և Հայոց ազգային խորհրդի նախագահ
գ. Տրապիզոնի թուրք-անդրկովկասյան բանակցություններում Անդրկովկասյան Սեյմի պատվիրակության անդամ
դ. Առաջին հանրապետության բանակի սպարապետ
ե. Հայաստանի խորհրդի նախագահ
զ. Անդրկովկասյան կոմիսարիատի կոմիսար
է. ՀՍԽՀ Կարմիր բանակի հրամանատար
ը. Առաջին հանրապետության հանրային կրթության և արվեստի նախարար
թ. Կովկասյան ռազմաճակատի գլխավոր հրամանատար

1) 1–թ, 2–զ, 3–ա, 4–ե, 5–է, 6–ը, 7–գ, 8–բ
2) 1–դ, 2–գ, 3–ը, 4–ե, 5–թ, 6–ա, 7–բ, 8–զ
3) 1–է, 2–զ, 3–գ, 4–բ, 5–դ, 6–ը, 7–ե, 8–ա
4) 1–դ, 2–գ, 3–ը, 4–ե, 5–է, 6–ա, 7–զ, 8–բ

54 **Թվարկվածներից որո՞նք են ճիշտ բնութագրում Բագրատունյաց Հայաստանի պետական կառավարման համակարգը:**

ա. Հայաստանը տարբեր թագավորություններից և իշխանություններից կազմված յուրահատուկ համադաշնություն էր՝ Անիի Բագրատունիների գլխավորությամբ:
բ. Բագրատունի թագավորը ինքնակալ միապետ չէր. նրա իրավունքները սահմանափակված էին եկեղեցական ժողովի կողմից:
գ. Բագրատունի թագավորը կարող էր խորհրդակցել իշխանաց իշխանի, հայր մարդպետի, կաթողիկոսի և սպարապետի հետ:
դ. Պատերազմների ժամանակ մանր թագավորությունների զորքերը ինքնուրույն էին գործում. նրանք չէին ենթարկվում հայոց սպարապետին:
ե. Թագավորական գահը ժառանգում էր միայն ավագ որդին:
զ. Իշխանաց իշխանին ենթարկվում էին արքայական կալվածքները տնօրինողները, պետական գանձարանը, երկրի մեծ ու փոքր պաշտոնյաները:
է. Մշտական բանակը պատերազմների ժամանակ համալրվում էր, և բանակի թվակազմը հասնում էր 90-100 հազարի:

1) բ, ե, զ
2) ա, գ, է
3) գ, դ, ե
4) ա, զ, է

55 **Ընտրե՛ք բոլոր ճիշտ պնդումները ներկայացնող տարբերակը:**

ա. Վանի թագավորության դիցարանը կազմված էր 35 աստվածներից և 35 աստվածուհիներից. այսինքն՝ դրանում արտահայտված էր մենամուսնական ընտանիքի գաղափարը:
բ. Մեծ Հայքի 15 աշխարհները միասին ունեցել են 191 գավառ, որից 30–ը Այրարատ նահանգում էր, իսկ 27–ը՝ Վասպուրական:
գ. Մինչև քրիստոնեության պետական կրոն հռչակվելը Հայաստանում արդեն արգելվել էր հայկական մեհենագրության գործածությունը:
դ. Հելլենիստական դարաշրջանի առաջին փուլում Հայաստանում մեծ տարածում է գտնում նաև զրադաշտականությունը, որը դուալիստական կրոն էր և ընդունում էր երկու գերագույն՝ բարի և չար աստվածների համազոր գոյությունը:
ե. ՀՀ–ի բարձրությամբ երկրորդ լեռնագագաթը Կապուտջուղն է, որն ունի 3906 մ բարձրություն:
զ. Հելլենիստական մշակույթը և հունարենը լայն տարածում գտան հայոց արքունիքում, ավագանու շրջանում և հասարակ ժողովրդի մեջ:
է. Հելլենիզմի դարաշրջանում Հայաստանում շարունակեցին գոյատևել կրոնական վաղագույն ըմբռնումները՝ բնապաշտությունը, հմայական մոգությունը, ոգեպաշտությունը:

1) ա, ե, է
2) բ, դ, է
3) ա, դ, ե
4) բ, գ, զ

56 **Թվարկվածներից որո՞նք են տեղ գտել Հայաստանի ազատագրության Հյուսիսային ծրագրում:**

ա. Հայաստանին տրամադրվելու էր նավահանգիստ Սև ծովի ափին:
բ. Նախկին հողատերերին վերադարձվելու էին իրենց կալվածքները, սակայն առանց գյուղացիներին ճորտացնելու իրավունքի:
գ. Արցախի մելիքներից մեկը պետք է դառնար Հայաստանի թագավոր:
դ. Հայոց թագավորն ընտրվելու էր ռուսական կայսրի կողմից, իսկ այնուհետև պետք է օծվեր Էջմիածնում:
ե. Հայաստանի կառավարությունը Մոսկվայում պետք է ունենար իր դեսպանը:
զ. Հայաստանի կառավարությունը պետք է ղեկավարեր ազգությամբ հայ նախարարը:
է. Հայաստանի և Ռուսաստանի միջև առաջարկվում էր կնքել առևտրային պայմանագիր:
ը. Անհրաժեշտ էր համարվում Հայաստանում 20 տարի ժամկետով տեղակայել վեցհազարանոց ռուսական զորք:

1) բ, զ, է
2) գ, ե, ը
3) ա, դ, ը
4) բ, դ, է

57 **Կատարե՛ք համապատասխանեցում և ընտրե՛ք պատասխանի ճիշտ տարբերակը:**

ա. «Հավիտենական» կոչված հաշտության կնքումը Բյուզանդիայի և Պարսկաստանի միջև
բ. Սուրեն մարզպանի սպանվելը
գ. Քադիսիայի ճակատամարտը
դ. Բաբգեն Ա-ի կողմից եկեղեցական ժողովի գումարումը Դվինում
ե. Յարմուքի ճակատամարտը
զ. Մավրիկիոս կայսեր գահակալման ավարտը
է. Չորրորդ տիեզերական ժողովի գումարումը Քաղկեդոնում
ը. Խոսրով Անուշիրվանի գահակալման ավարտը
թ. Հուստինիանոս I կայսեր գահակալման ավարտը

1. 554 թ.
2. 637 թ.
3. 532 թ.
4. 451 թ.
5. 565 թ.
6. 602 թ.
7. 578 թ.
8. 506 թ.
9. 636 թ.
10. 572 թ.

1) ա–6, բ–5, գ–2, դ–8, ե–9, զ–3, է–4, ը–1, թ–7
2) ա–3, բ–10, գ–2, դ–8, ե–9, զ–6, է–4, ը–7, թ–5
3) ա–4, բ–5, գ–9, դ–10, ե–2, զ–3, է–6, ը–1, թ–7
4) ա–3, բ–10, գ–9, դ–1, ե–2, զ–6, է–4, ը–7, թ–5

58 **Ընտրե՛ք տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները:**

1. Արևելահայերի ներկայացուցչական համաժողովի՝ Հայոց ազգային համախորհրդակցության որոշմամբ ձևավորված օրենսդիր մարմինը կոչվել է Ազգային ժողով:
2. Լենինի մահից հետո Լ. Տրոցկու, այնուհետև նրան միացած Գ. Զինովևի և Ս. Կիրովի գլխավորությամբ հանդես եկած ընդդիմությունը հայտնի է տրոցկիստական անունով:
3. Ռուսական բանակի գերագույն սպայակույտի 1917 թ. նոյեմբերի 16–ի հրամանով Կովկասյան ճակատում կազմավորվող հայկական զորամիավորը կոչվում էր Երկրապահ դիվիզիա:
4. Հայաստանում խորհրդային կարգեր «ներդնելու» նպատակով 1920 թ. դեկտեմբերի 6–ի դեկրետով հիմնված մարմինը կոչվում էր Արտակարգ հանձնաժողով (Չեկա):
5. Փետրվարյան ապստամբության հաղթանակից հետո Երևանում ստեղծված իշխանության մարմինը կոչվեց Հայաստանի փրկության կոմիտե:
6. Զանգեզուրի հայոց ազգային խորհուրդը 1919 թ. սկզբին վերակազմվեց և կոչվեց Զանգեզուր–Ղարաբաղի մարզային խորհուրդ:
7. Խորհրդային Հայաստանում ամենազանգվածային կազմակերպությունը կոչվում էր երիտասարդական կոմունիստական միություն, որի գործունեությունը կենտրոնացնում էր ՀԱՄԽ-ը:
8. Հայաստանի Հանրապետությունում 1919-1920 թթ. քաղաքներում և գավառներում ներդրված համայնքային ինքնավարությունները կոչվում էին զեմստվոներ, որոնք ընտրովի մարմիններ էին:

59 **Ընտրե՛ք տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները:**

1. Կիլիկյան Հայաստանում արքունի քարտուղարության գլխավոր պաշտոնյան կոչվում էր կանցլեր:
2. Մեծ Հայքի Արցախ և Ուտիք նահանգները հայտնի են նաև բուն Աղվանք անունով:
3. Բարձրագույն դատական ատյանը մաս էր կազմում Կիլիկիայի հայոց պետության կառավարման գլխավոր մարմնի, որը կոչվում էր արքունիք:
4. Կարա-կոյունլուների առաջնորդները իրենց ներկայացնում էին որպես Շահ-ի Արման, որը նշանակում էր Հայաստանի թագավոր:
5. Կիլիկիայի հայկական պետությունը խաչակիր մատենագիրներն անվանել են «Հայաստան» և «Կիլիկյան Հայաստան»:
6. Հայաստանի հարավում՝ Խլաթ կենտրոնով ստեղծված մահմեդական իշխանությունը կոչվում էր Շահ–Արմենների աթաբեկություն:
7. Կիլիկյան Հայաստանում սպարապետի անմիջական տեղակալը կոչվում էր մարաջախտ, որը զբաղվում էր բանակի սպառազինությամբ և պարենի մատակարարմամբ:
8. Կիլիկյան Հայաստանում ձիավարությունից, նետաձգությունից, նիզակի ու սրի գործածությունից և այլ գիտելիքներից ու հմտություններից քննություն հանձնելով ստացած զինվորական աստիճանը կոչվում էր կապիտան:
9. Հռոմեական կայսրությանը 387 թ. բաժանումից հետո անցած Մեծ Հայքի արևմտյան մասի կառավարիչները կոչվում էին կոմեսներ:

60 **Թվարկվածներից որո՞նք են պատմական իրադարձությունների իրական պատճառահետևանքային կապեր:**

1. Հնչակյան կուսակցությունը պառակտվեց երկու թևի, որովհետև կուսակցության մեծամասնությունը կարևոր խնդիր էր համարում սոցիալական ազատագրությունը և սոցիալիզմի համար պայքարը:
2. Սասունի 1894 թ. դեպքերը հետաքննող հանձնաժողովի եզրակացությունը չունեցավ գործնական հետևանք, որովհետև մեղավորները մնացին անպատիժ:
3. Ռուսաստանը, Անգլիան և Ֆրանսիան առաջ քաշեցին Մայիսյան բարենորոգումների ծրագիրը բացառապես հայ ժողովրդի շահերը պաշտպանելու նպատակով:
4. ՀՅԴ առաջին ընդհանուր ժողովը կուսակցության կազմակերպական ձև ընտրեց ապակենտրոն սկզբունքը, քանի որ հայ ժողովուրդն իր հայրենիքում գտնվում էր տարբեր երկրների տիրապետության տակ և սփռված էր աշխարհով մեկ:
5. Ա.Մանդելշտամի կազմած հայկական բարենորոգումների նախագիծը չընդունվեց, որովհետև այն հավանություն չստացավ Ռուսաստանի դաշնակից երկրների դեսպանների կողմից:
6. Փետրվարյան հեղափոխության օրերին ցարիզմը հեղափոխական ուժերը մասնատելու նպատակով Անդրկովկասում հրահրեց ազգամիջյան բախումներ:
7. Արևմտյան Հայաստանում բարենորոգումներ անցկացնելու վերաբերյալ 1914 թ. ռուս–թուրքական համաձայնագրի չիրագործվելու պատճառներից էր Բալկանյան երկրորդ պատերազմի սկսվելը:
8. Հայերի ընդհանուր ապստամբությունը նախատեսված էր սկսել 1905 թ. ամռանը, սակայն թուրքական իշխանությունների նախահարձակ լինելու պայմաններում հայերը 1904 թ. գարնանը ապստամբեցին Սասունում:

61 **Թվարկվածներից որո՞նք են սխալ արտահայտում պատմական իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը:**

1. Ք. ա. XIV դարում Խեթական պետության և Հայասայի միջև կնքվում է բարեկամության և փոխօգնության պայմանագիր, որն ամրապնդելու նպատակով խեթերի թագավորն իր քրոջը կնության է տալիս Հայասայի արքա Կարանիին:
2. Ալեքսանդր Մակեդոնացու արշավանքների արդյունքում Առաջավոր Ասիայում սկսվեց հելլենիզմի՝ հռոմեականության դարաշրջանը:
3. Տիգրան III–ից հետո, առանց Հռոմի համաձայնության, գահ բարձրացած Տիգրան IV–ը թագավորեց որպես անկախ և ինքնիշխան միապետ:
4. Վանի թագավորությունում ստրուկների թվաքանակը հիմնականում ավելանում էր բնական ճանապարհով, ինչպես նաև պարտքի դիմաց ստրկացման եղանակով:
5. Ռազմական ոլորտում սկսած բարեփոխումների շնորհիվ Իշպուինին Ք. ա. 820–ական թթ. վերջին ընդլայնեց Վանի թագավորության սահմանները Ուրմիա լճի ավազանի հարավում՝ ներառելով Արդինի–Մուսասիր երկիրը:
6. Մելևկյան պետության դիրքերը թուլացնելու նպատակով Արտաշես I–ը աջակցեց Մարաստանի սատրապ Տիմարքոսի Ք.ա. 165-162 թթ. ապստամբությանը:
7. Արտավազդ II–ի և Կրասոսի ռազմական ուժերի միավորումը թույլ չտալու նպատակով պարթևական զորքը հարձակվեց Հայաստանի սահմանամերձ տարածքների վրա:

62 **Ընտրե՛ք սխալ պնդումները:**

1. Սան Ստեֆանոյի հաշտության պայմանագիրը կնքվել է 1878 թ. փետրվարի 19-ին հայ մեծահարուստ Առաքել Դադյանի ամառանոցում:
2. Հայկական հարցի շուրջ ստեղծված միջազգային անբարենպաստ իրադրության պայմաններում հայ պահպանողական հասարակական հոսանքը 1880-ական թվականների կեսերից վերելք է ապրել:
3. Գեներալ Արշակ Տեր-Ղուկասովի Երևանյան ջոկատը 1877 թ. ապրիլի 30–ին գրավել է Բայազետը, այնուհետև՝ Դիադինն ու Ալաշկերտը:
4. Ռուս-թուրքական 1877-1878 թթ. պատերազմի Կովկասյան ճակատում ռուսների հիմնական հարվածող ուժը հայազգի գեներալ Միխայիլ Լոռիս–Մելիքովի հրամանատարությամբ գործող 70–հազարանոց Կովկասյան կորպուսն էր:
5. Աղաբաբյան դպրոցը հատկապես մեծ ճանաչում է ձեռք բերել իր հիմնադրումից մեկ տասնամյակ անց՝ Սերովբե Պատկանյանի տեսուչ եղած ժամանակ:
6. 1878 թ. սկզբին ռուսական զորքերը մտել են Սոֆիա, ապա՝ Պլովդիվ և հասել Բուխարեստի մատույցները:
7. Կ. Պոլսում 1861 թ. կազմվել է առաջին մշտական թատերական խումբը՝ Պետրոս Մաղաքյանի ղեկավարությամբ:

63 **Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ:**

1. ԽՍՀՄ–ում հնգամյակներով կենտրոնացված պլանավորումը սկսել է կիրառվել 1925 թվականից:
2. Ընդհանուր առմամբ՝ Խորհրդային Հայաստանից 1949 թվականին հիմնականում Ալթայի երկրամաս աքսորվել է մոտ 15 500 հայ:
3. ԽՍՀՄ հերոս, օդաչու Սերգեյ Բուռնազյանը իրականացրել է 224 մարտական թռիչք և կործանել թշնամու 22 ինքնաթիռ:
4. Հայաստանի առաջին հանրապետության խորհրդարանի ընտրություններին մասնակցելու իրավունք ունեին 20 տարին լրացած ՀՀ քաղաքացիները՝ առանց սեռի, ազգության և կրոնական խտրականության, ընդհանուր, գաղտնի, հավասար և ուղղակի քվեարկությամբ:
5. Հայաստանի առաջին հանրապետությունում ուսուցչական կադրեր պատրաստելու համար 1918 թ. սեպտեմբերին բացվել է ուսուցչական սեմինարիա:
6. Մարաշի 1920 թ. ինքնապաշտպանության բարձրագույն խորհրդի նախագահն էր Պետրոս Սարաճյանը, պաշտպանության ուժերի հրամանատարը՝ Սարգիս Ճեպեճյանը:
7. Քաղաքական–իրավական տեսանկյունից Հայոց ցեղասպանության ճանաչման և դրա համար պատժելու առաջին լուրջ քայլը կատարել է թուրքական կառավարությունը 1919 թվականին:
8. Ազգերի լիգայի կողմից հայերի համար «ազգային օջախ» ստեղծելու մասին 1922 թ. ընդունած որոշումով միջազգայնորեն ճանաչվել է Արևմտյան Հայաստանի նկատմամբ հայ ժողովրդի իրավունքը:
9. Ի տարբերություն Մոսկվայի 1921 թ. պայմանագրի, որով Նախիջևանի մարզի նկատմամբ խնամակալությունը Ադրբեջանը իրավունք չուներ զիջելու «մի երրորդ պետության», Կարսի պայմանագրում այդ պայմանը չկար:

64 **Տրված պնդումներից որո՞նք են սխալ։**

1. Հայերի բռնագաղթի միջոցով որակյալ արհեստավորներ ու երկրագործներ փոխադրելով ու բնակեցնելով Իրանի ներքին շրջաններում՝ շահ Աբասը նպատակ ուներ զարկ տալու իր երկրի տնտեսության զարգացմանը։
2. Հայ բնակչության բռնի տեղահանությունը սկսվեց 1604 թ. օգոստոսին։
3. XVII դ. սկզբին օսմանյան արքունիքում սկսվել էին երկպառակություններ, գահակալական պայքար, երկրում ծավալվում էին գյուղացիական ու զինվորական ապստամբություններ։
4. Շահ Աբասը ֆրանսիական սպաների ու վարպետների օգնությամբ վերակազմեց ու վերազինեց պարսկական բանակը։
5. 1603 թ. շահ Աբասի բանակը, անցնելով Արաքսը, մտավ Նոր Ջուղա, ապա գրավեց Նախիջևանը և պաշարեց Երևանի բերդը։
6. 1606 թ. վճռական ճակատամարտում պարտություն կրելով պարսիկներից՝ օսմանյան կողմը համաձայնեց հաշտության պայմանագրի ստորագրմանը, որով վերահաստատվում էր 1590 թ. կնքված հաշտությամբ նախատեսված սահմանագիծը։
7. Հայ–մոնղոլական 1254 թ. հաստատված պայմանագրի համաձայն՝ կողմերը պարտավորվում էին պատերազմների ժամանակ օգնել միմյանց։
8. Հայ–մոնղոլական պայմանագրի համաձայն՝ հայոց եկեղեցիներն ու վանքերը ազատվում էին հարկերից։
9. Մառիի ճակատամարտում կրած պարտությունը և Անտիոքի 1268 թ. անկումը վերջ դրեցին Հեթում II–ի՝ քրիստոնեա–մոնղոլական դաշինք ստեղծելու ծրագրին։

65 **Գտե՛ք այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական ճիշտ հաջորդականությունը։**

1. Սուլլայի բանակի մուտքը Կապադովկիա
2. հռոմեա–պոնտական պատերազմների ավարտը
3. Օսրոյենեի, Ադիաբենեի և Միգդոնիայի միացումը Հայկական տերությանը
4. Տիգրան Մեծի բազմելը Սելևկյանների գահին
5. հայ–հռոմեական պատերազմի առաջին փուլի ավարտը
6. Պոմպեոսի ժամանումը Արևելք
7. Տիգրան Կրտսերի ներկայանալը և իր ծառայություններն առաջարկելը Պոմպեոսին
8. Պոմպեոսի առաջարկով հռոմեա-պարթևական պայմանագրի կնքումը
9. Հրահատ III–ի ներխուժումը Հայաստան և Արտաշատի պաշարումը

66 **Իրադարձությունները դասավորե՛ք ժամանակագրական հաջորդականությամբ:**

1. Հայհեղկոմի վերակազմավորվելը ՀՍԽՀ ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի
2. Լենինի առաջարկի հիման վրա՝ խորհրդային հանրապետությունները նոր պետականության մեջ միավորելու վերաբերյալ նախագծի ընդունումը
3. Խորհրդային Հայաստանում պարենային հարկ մտցնելը
4. Անդրկովկասի խորհուրդների առաջին համագումարը Բաքվում
5. «Լեռնահայաստանի» հռչակումը
6. Լոզանի կոնֆերանսի սկիզբը
7. Միջագետքից հայ գաղթականների առաջին խմբի տեղափոխվելը Բաթում

67 **Վարդանանց ապստամբության շրջանի տրված իրադարձությունները դասավորե՛ք ժամանակագրական հաջորդականությամբ:**

1. Վարդան Մամիկոնյանի՝ դեսպան ուղարկելը հոների մոտ և նրանց հետ դաշինք կնքելը
2. Անգղի եկեղեցին քանդելու փորձը պարսից զորքի և մոգերի կողմից
3. ապստամբների կողմից կառավարության կազմումը
4. Խաղխաղի ճակատամարտը
5. հայ նախարարների՝ քրիստոնեության առերես ուրացումը Տիզբոնում
6. գերի վերցված պարսից մոգերի մահապատիժը Ջարեհավանում
7. «Հավատո ուխտի» կնքումը Վասակ Սյունու, տանուտերերի և ավագ սեպուհների մատանիներով

68 **Կատարե՛ք համապատասխանեցում:**

Մասնագիտություն	*Ներկայացուցիչ*
Ա. կոմպոզիտոր	1. Արտաշես Շահինյան
Բ. երկրաբան	2. Հայկանուշ Դանիելյան
Գ. ճարտարապետ	3. Միքայել Մազմանյան
Դ. դերասան	4. Ալեքսանդր Հարությունյան
Ե. մաթեմատիկոս	5. Մետաքսյա Սիմոնյան
Զ. երգիչ	6. Լևոն Ռոտինյան
Է. քիմիկոս	7. Հարություն Կալենց
	8. Ֆրանց Լևինսոն-Լեսինգ

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է

69 **Կատարե՛ք համապատասխանեցում:**

Հայաստանի ո՞ր գավառներում են տեղի ունեցել թվարկված իրադարձությունները:

Ա. պարսից գնդի ջախջախվելը հայ ապստամբների կողմից Արծաթի գյուղի մոտ
Բ. Ոսխայի ճակատամարտը և պարսից զորքերի ջախջախումը
Գ. Հայ եկեղեցու առաջին ժողովի գումարումը
Դ. Ձիրավի ճակատամարտը
Ե. Թեոդորոս Ռշտունու գլխավորած հայոց զորքի օգնության հասնելը Արծափ ամրոցին
Զ. մարզպան Ատրվշնասպի բանակելը Անի ամրոցի մոտ
Է. Գրիգոր Լուսավորչի առանձնանալը աշխարհիկ կյանքից և ճգնավորի կյանքով ապրելը

1. Շիրակ
2. Բագրևանդ
3. Դարանաղյաց
4. Բասեն
5. Կոգովիտ
6. Կարնո
7. Տարոն
8. Հեր

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է

70 **Տրված վեց պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրե՛ք «Ճիշտ է», «Սխալ է», «Չգիտեմ» պատասխաններից որևէ մեկը:**

1. Բրեստ–Լիտովսկի հաշտության պայմանագրի 15–րդ հոդվածով և ռուս–թուրքական լրացուցիչ պայմանագրի համաձայն՝ օսմանյան Թուրքիային են անցել Արևմտյան Հայաստանի ազատագրված մարզերը:
2. Թուրքական զորքերի հարձակումը դեպի Բաքու սկսվել է 1918 թ. հունիսին, սակայն հոկտեմբերին միայն նրանց հաջողվեց մտնել քաղաք:
3. Կովկասյան ճակատի հայկական հատվածի պաշտպանական դիրքերում 1918 թ. սկզբի դրությամբ մնացել էր ընդամենը 17 հազար զինվորական:
4. Խորհրդային Ռուսաստանը Բրեստ-Լիտովսկում ընթացած բանակցություններում պարտավորվեց իր զորքերը դուրս բերել Ավստրո-Հունգարիայի, Օսմանյան կայսրության և Իրանի տարածքներից:
5. 1918 թ. ապրիլի 6-8-ը Երևանում կայացած հայ ազգային-քաղաքական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների խորհրդակցության մեծամասնությունը հանդես է եկել Անդրկովկասն անկախ հռչակելու թուրքական պահանջի դեմ:
6. Տրապիզոնի թուրք–անդրկովկասյան բանակցություններն ավարտվել են 1918 թ. ապրիլի 1-ին՝ մեկամսյա զինադադարի կնքմամբ: